

УДК 727.7:069.4

канд. арх. Трегубов К.Ю.,
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка

КОМПОЗИЦІЙНО-ПЛАНУВАЛЬНА СТРУКТУРА МУЗЕЙНИХ КОМПЛЕКСІВ НА ОСНОВІ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ БЛОКІВ

Розглянуто композиційно-планувальну структуру та рішення поліфункціональних музейних комплексів на основі функціональних блоків.

Ключові слова: поліфункціональний музейний комплекс, функціональний блок, функціональні зони, планувальні рішення.

Постановка проблеми. При виборі методики проектування поліфункціональних музейних комплексів (ПФМК) необхідно забезпечити скорочення витрат на проектування, підвищення якості проектних робіт, передбачити можливість черговості будівництва. Тенденції формування мережі й функціонально-планувальної структури музейних комплексів диктують потребу удосконалення діючих способів проектування.

Аналіз останніх досліджень. В даній публікації застосовані принципи загальної теорії систем. Завданнями системних методів є врахування основних – визначальних характеристик об'єкту, що досліджується чи проектується. В публікації використані методологічні і методичні положення та розробки таких відомих вчених, як: Л.М. Авдотьїн, Г.Г. Азгальдов, С.Д. Бешелев, Ю.Г. Божко, В.Л. Биховський, О.Е. Гутнов, Ф.Г. Гурвіч, Л.С. Гуторов, О.В. Заїки, З.А. Кікнадзе, П.М. Когут, Г.І. Лаврик, А.А. Лавров, А.А. Лаушкін, Л.М. Падалко, Ю.В. Персіон, О.Л. Підгорний, Ю.К. Розендорф, Г.В. Рожков, Є.Г. Скібневська, А.Ф. Савкін, В.О. Тімохін, та інших.

Актуальність дослідження. Індивідуальне проектування для будівель музейних закладів є необхідним і дозволяє створити проекти, що в повній мірі відповідають регіональним соціально-економічним, культурним, демографічним та містобудівним вимогам. Зважаючи на те, що музейні будівлі є об'єктами з досить складною архітектурно-планувальною структурою, застосування такого методу проектування потребує значних витрат часу, залучення великої кількості архітекторів високої кваліфікації.

Досягнення зменшення вартості та строків проектування, розробки проектних рішень достатньо високої якості можливо при використанні системної методики проектування, в основі якої в якості кінцевого об'єкту типізації виступає не будівля, а її функціонально-просторові елементи. Проміжними об'єктами типізації за таких умов є схеми блокування уніфікованих функціональних елементів.

На основі дослідження архітектурно-планувальних рішень ПФМК (поліфункціональних музейних комплексів) була проведена диференціація та графічне моделювання функціонально-планувальної структури в результаті чого отримані функціональні блоки – групи приміщень, що спорідненні за ступенем насиченості технологічним і інженерним обладнанням, режимом експлуатації, об’ємами та характером внутрішнього перепланування (рис. 1).

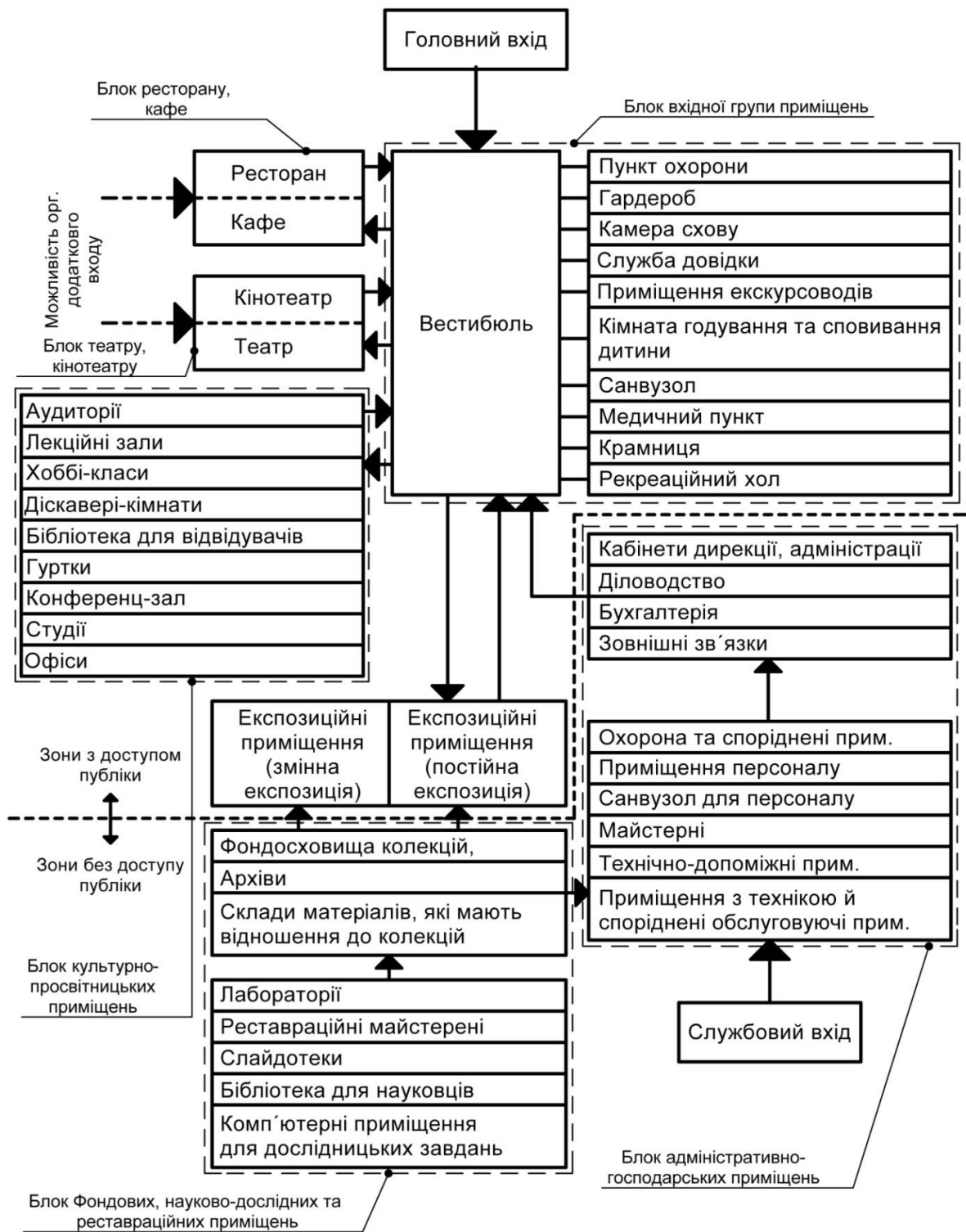

Рис. 1. Принципова схема складу та взаємозв’язків приміщень ПФМК

На основі умов соціальної, споживчої, науково та матеріально-технічної доцільності, будівельних вимог можливе об'єднання функціональних груп приміщень у функціональні блоки. Функціональний блок дає можливість розв'язати такі задачі з удосконалення матеріальної бази музейних комплексів:

- поступово оновлювати та удосконалювати існуючий фонд, шляхом прибудови окремих функціональних блоків до існуючих музейних комплексів;
- будувати музеї поступово, чергами, з урахуванням майбутніх потреб.

На основі сформульованих принципів архітектурної організації, дослідження містобудівних, функціонально-планувальних особливостей будівлі ПФМК були визначені принципи формування архітектурно-планувальної структури функціональних блоків:

- розробка архітектурно-планувальних універсальних елементів;
- розподіл приміщень за рівнем безпеки,
- функціональне зонування на основі формування споріднених груп приміщень;
- забезпечення коротких зв'язків між функціональними групами приміщень споріднених видів діяльності;
- висока містобудівна маневреність, що відповідає різноманітним містобудівним умовам та дозволяє створювати будівлі з різними композиційними рішеннями;
- формування блоків на основі об'єднання споріднених функціональних груп приміщень;
- єдність архітектурних масштабів, образу і стилю.

Моделювання функціональної структури, аналіз складу приміщень та вивчення графіків руху відвідувачів та персоналу в будівлі музею дали можливість виявити функціональні групи приміщень, які найбільш повторюються. Виходячи з функціонально-планувальної структури ПФМК, умов соціальної, гігієнічної доцільності, будівельних вимог можливо виділити групи приміщень, що можуть бути об'єднані в такі блоки (рис. 2).

Композиційні прийоми на основі блочної системи характеризуються тим, що ПФМК складаються із окремих функціональних блоків, які безпосередньо примикають один до одного. Це сприяє зонуванню планувальних рішень ПФМК, розосередженню потоку відвідувачів для створення оптимальних умов при збереженні зручних та найкоротших зв'язків між окремими групами приміщень, забезпеченню для кожної функціональної групи музейних приміщень органічно притаманних їй планувально-конструктивних рішень, досягненню в архітектурно-композиційному рішенні поєднання розчленованості об'ємів та компактності загальної композиції. Такі композиції формуються шляхом примикання блоків ресторану, кафе, кінотеатру, театру, планетарію, адміністративних, господарських торговельних та науково-просвітницьких приміщень до фондових, експозиційних та науково-дослідних блоків, з виділенням блока вхідної групи (рис.3).

Назва блоку	Блок	Поверх.	Склад блоку
Б-ВХ		1	Вхідний блок: Пункт охорони, гардероб, камера схову, служба довідки, приміщення екскурсоводів, кімната годування та сповивання дитини, санвузол, медичний пункт, рекреаційний хол.
Б-РС		1-2	Блок ресторану: Зал, або декілька залів, бар, блок кухні, блок допоміжних та складських приміщень, сервісні приміщення, комунікації, можливість улаштування додаткового входу з вестибюлем.
Б-КФ		1	Блок кафе: Зал, або декілька залів, бар, блок кухні, блок допоміжних та складських приміщень, сервісні приміщення, комунікації.
Б-КН		1-2	Блок кінотеатру: Зал, або декілька залів, фойє, рекреаційний хол, блок допоміжних приміщень, сервісні приміщення, комунікації, приміщення проекційних пристроїв.
Б-ТЕ		1-2	Блок театру: Зал, фойє, рекреаційний хол, блок допоміжних приміщень, блок приміщень сценічної частини, сервісні приміщення, комунікації.
Б-ПЛ		1-2	Блок планетарію: Зал, фойє, рекреаційний хол, блок допоміжних приміщень, проекційних приміщень, сервісні приміщення, комунікації.
Б-ТО		1-2	Блок торговельних приміщень: Торгові приміщення, кіоски, блок допоміжних приміщень, сервісні приміщення, комунікації.
Б-ЕК		1-п	Блок експозиційних приміщень: Експозиційні приміщення (постійної та змінної експозиції) комунікації.
Б-КП		1-3	Блок науково-посвітницьких приміщень: Аудиторії, лекційні зали, хоббі-класи, дискавери-кімнати, бібліотека для відвідувачів, гуртки, конференц-зал, студії, офіси.
Б-АД		1	Блок адміністративних приміщень: Кабінети дирекції, адміністрації, діловодство, бухгалтерія, зовнішні зв'язки.
Б-ГО		1	Блок господарських приміщень: Охорона та споріднені прим., приміщення персоналу, санвузол для персоналу, майстерні, технічно-допоміжні прим., приміщення з технікою й споріднені обслуговуючі прим.
Б-ФО		1-2	Блок фондкових приміщень: Фондосховища колекцій, архіви, склади матеріалів, які мають відношення до колекцій.
Б-НД		1-2	Блок науково-дослідницьких приміщень: Лабораторії, реставраційні майстерні, слайдотеки, бібліотека для науковців, комп'ютерні приміщення для дослідницьких завдань.

Рис. 2. Блоки приміщень ПФМК

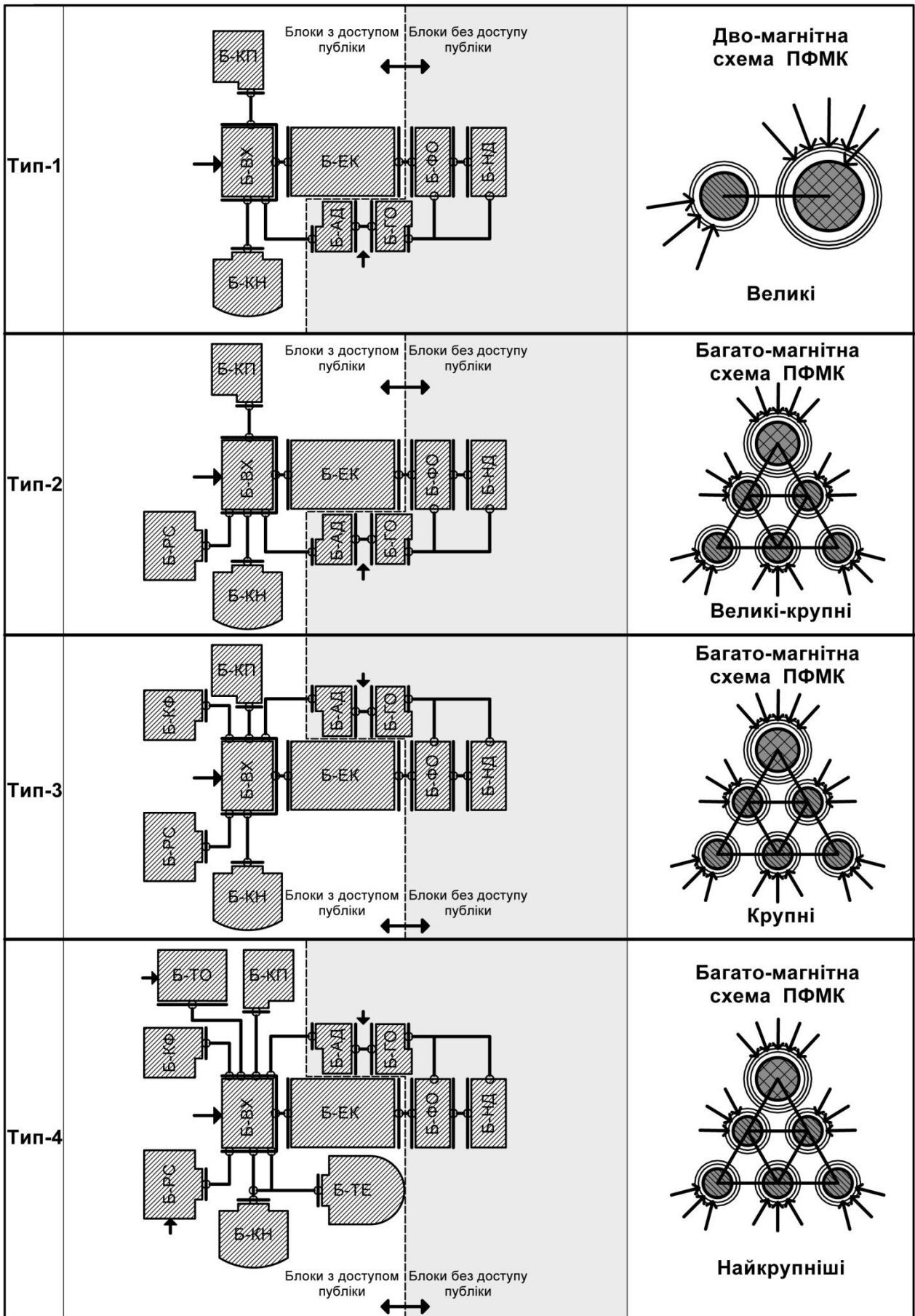

Рис. 3. Принципові схеми блокування ПФМК

При проектуванні функціональних блоків слід забезпечити відповідне розміщення комунікацій, розташування в місцях блокування приміщень, що не потребують прямого освітлення (підсобних, технічних, ресурсних). Для уніфікованих експозиційних блоків рекомендується застосування трансформованих перегородок, наявність в визначеному місці інженерних комунікацій і зв'язків, що дозволить їх добудовувати по вертикалі, використовувати універсально, відповідно до експозиційних умов.

Висновок. Запропоновані універсальні елементи дозволяють формувати планувальні структури різної потужності та соціального наповнення з використанням критерію оптимальності. Запропоновані системні методи проектування будівель створюють нові можливості для архітектора-проектувальника в частині урахування місцевих природно-кліматичних і інженерно-геологічних умов, створення різнобічних функціональних структур будівель, пластичних функціонально-просторових композицій, варіантності рішень комплексів, маневреності у містобудівній забудові.

Література

1. Ежов В.И. Архитектура общественных зданий массового строительства / Ежов В.И. – М. : Стройиздат, 1983. – 216 с.
2. Лаврик Г.И. Методологические проблемы исследования архитектурных систем: автореф. дис. докт. архитектуры: спец. 18.00.01 «Теория и история архитектуры, реставрация и реконструкция историко-архитектурного наследия» / Г.И. Лаврик. – М., 1979. – 169 с.
3. Лаврик Г.И. Основы системного анализа в архитектурных исследованиях и проектировании: Учебник для студ. высш. навч. закладів / Лаврик Г. И. – К.: КНУБА; Українська академія архітектури, 2002. – 138 с.
4. Трегубов К.Ю. Функционально-планировочная модель организации полифункциональных музейных комплексов [Электронный ресурс] / К. Ю. Трегубов // Архитектон: известия вузов. – 2013. – №4 (44). – Режим доступа: http://archvuz.ru/2013_4/7.

Аннотация

В статье рассмотрены композиционно-планировочные решения полифункциональных музейных комплексов на основе функциональных блоков.

Ключевые слова: полифункциональный музейный комплекс, функциональный блок, функциональные зоны, планировочные решения.

Abstract

The article deals with the formation of scientific opinion on the development of multifunctional museum complexes.

Keywords: multifunctional museum complex, functional unit, functional zones, planning solutions.